

Pozwy zbiorowe już możliwe

Twój bank, deweloper lub biuro podróży stosowały w umowie postanowienie wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych? Poniosłeś z tego powodu stratę? Od 19 lipca dochodzenie roszczeń w takiej sytuacji może okazać się łatwiejsze – w życie wchodzi przepisy o pozwach grupowych.

Institucja pozwu zbiorowego (class action) po raz pierwszy pojawiła się w Stanach Zjednoczonych. Na potrzebę wprowadzenia do porządków prawnych poszczególnych państw członkowskich systemu pozwów zbiorowych wskazuje również Komisja Europejska. Takie przepisy istnieją obecnie w kilkunastu krajach UE – m.in. w Austrii, Francji, Holandii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Włoszech i Szwecji. Od 19 lipca możliwość kierowania do sądu pozwów zbiorowych zyskujemy również w Polsce. Tego dnia wchodzi w życie ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym.

Zgodnie z nowymi rozwiązaniami możliwość taką będzie miała grupa co najmniej 10 osób – zarówno konsumentów, jak i przedsiębiorców. Nowe przepisy obejmują roszczenia związane z naruszeniem praw konsumentów, szkodą wyrządzoną przez produkt niebezpieczny oraz czynami niedozwolonymi, z wyjątkiem dóbr osobistych – np. uszkodzenia ciała czy naruszenia dobrego imienia. W przypadku roszczeń finansowych konieczne jest, aby kwota, której domaga się każdy poszkodowany była taka sama – ujednoczenie może nastąpić także w podgrupach liczących co najmniej dwie osoby.

Pozew, w imieniu całej grupy, składa jej reprezentant, którym obok członka grupy może być powiatowy lub miejski rzecznik konsumentów – w odniesieniu do spraw, które leżą w jego kompetencjach. Ponadto konieczne jest ustanowienie pełnomocnika – adwokata lub radcy prawnego, chyba że takie kwalifikacje ma reprezentant. Wynagrodzenie prawnika nie może przekraczać 20 proc. kwoty przyznanej przez sąd poszkodowanym.

Pozew powinien zawierać m.in. wniosek o rozpoznanie sprawy w postępowaniu grupowym oraz określenie wysokości roszczenia każdego z poszkodowanych. Ponadto należy dołączyć oświadczenia członków grupy o przystąpieniu do niej oraz umowę z pełnomocnikiem, regulującą sposób jego wynagrodzenia. Koszt złożenia pozwu to 2 proc. wartości przedmiotu sporu, jednak nie mniej niż 30 zł i nie więcej niż 100 000 zł. Dodatkowe koszty mogą się wiązać z ustanowieniem przez sąd – na wniosek pozwanego przedsiębiorcy – kaucji na poczet kosztów postępowania sądowego, nie wyższej jednak niż 20 proc. wartości sporu. Składający pozew będzie musiał zdeponować wówczas odpowiednią kwotę w gotówce. Warto pamiętać, że koszty postępowania ponosi przegrany, jeśli więc sprawę wygrają konsumenci – kaucja zostanie im zwrócona.

Składający pozew musi na swój koszt opublikować, w ogólnopolskiej gazecie, informację o toczącym się postępowaniu. W ogłoszeniu powinny znaleźć się m.in. nazwa sądu, który zajmuje się sprawą, strony postępowania, informacja o przedmiocie sporu, a także o możliwości przystąpienia do grupy w określonym każdorazowo terminie, nie dłuższym jednak niż trzy miesiące od daty ukazania się ogłoszenia – potem jest to niemożliwe. Wyjątek dotyczy jedynie osób, które samodzielnie złożyły pozew w takiej samej sprawie. Wtedy mogą one przyłączyć się do grupy nie później niż do dnia zakończenia postępowania w pierwszej instancji. Osoby, które znalazły się na liście zatwierdzonej przez sąd nie mogą już się wycofać.

Pozwy zbiorowe mogą być również dodatkowym narzędziem dla konsumentów i przedsiębiorców, których prawa zostały naruszone przez stosowanie antykonkurencyjnych praktyk, np. szkody powstałe w wyniku wieloletniej zмовy cenowej lub nadużycia pozycji rynkowej konkurenta. W tym przypadku pomocne okażą się decyzje prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Warto pamiętać, że sąd w każdym momencie może nakazać polubowne rozwiązanie sprawy. Ponadto w trakcie trwania procesu, za zgodą co najmniej połowy członków grupy, może nastąpić wycofanie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia oraz zawarcie ugody – chyba że sprzeciwi się temu sąd.

Zanim sprawa trafi na wokandę warto spróbować rozwiązać spór z przedsiębiorcą polubownie. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów przypomina, że bezpłatną pomoc w dochodzeniu swoich praw uzyskamy od powiatowych lub miejskich rzeczników konsumentów. Bezpłatne porady udzielane są również przez Stowarzyszenie Konsumentów Polskich pod numerem telefonu 800 800 008. Poradnictwo konsumenckie w Polsce jest finansowane między innymi z budżetu UOKiK.

Źródło: UOKiK